

**ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА ПРОЕКТ НА ПУРН 2022-2027 Г.
ЗА ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ**

ПРОТОКОЛ

от онлайн среща за долно поречие на река Марица

11 май 2023 г.

В срещата участваха 31 представители на заинтересованите страни от следните институции: Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“, „Напоителни системи“ ЕАД – Клон Хасково, Напоителни системи ЕАД - Клон Марица, "Югоизточно Държавно Предприятие" ДП - Сливен, Община Перушица, Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" – Министерство на вътрешните работи, Регионална дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" (РДПБЗН) - Хасково, Министерство на околната среда и водите, Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“, HR Wallingford, Световна банка, „П-ЮНАЙТЕД“ ЕООД.

Г-жа Гергана Георгиева приветства участниците от името на директора на Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ на втората регионална среща по консултациите по проекта на Плана за управление на риска от наводнения. Проектът на плана е публикуван на 15.12.2022г., а консултациите ще продължат до 10.09.2023г. Документът, който се обсъжда сега преразглежда, актуализира и допълва резултатите от разработения документ от първия цикъл на прилагане на Директивата за наводненията. Г-жа Георгиева посочи, че в този план се включват и резултатите от актуализираната предварителна оценка, преразгледаните и обновени райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН), както и резултатите от картите на заплахата и картите на риска от наводнения, които са изготвени. Тя припомни колко подробно и задълбочено се е събирала информация за минали наводнения по време на предварителната оценка – с анкети, със срещи по места. В хода на целия процес по изготвянето на плана – ПОРН, карти, ПУРН и Програмата от мерки към него, целта е била да се включва обществеността и заинтересованите страни в изготвянето на тези документи, за да бъдат те максимално полезни. Картите на заплахата и риска са много важен етап от плана,

защото те детайлно показват обхвата на наводненията при различни сценарии и възможните неблагоприятни последици като потенциално засегнати хора, обекти, защитени територии и т.н. Така с изготвянето на картите се открояват ясно проблемните места, където наводненията създават значим риск за най-много хора и обекти и за които е необходимо да бъдат планирани мерки.

Г-жа Георгиева изтъкна, че Програмата от мерки (ПоМ) е основният инструмент на плана и служи за постигане на поставените приоритети и цели за управление на риска от наводнения. При изготвянето на ПоМ специално внимание е отделено на прилагането на природосъобразни решения и отчитане влиянието на изменението на климата, което значително повишава интензивността и продължителността на валежите и увеличава риска от наводнения. В програмата са включени много нови мерки, но в нея са включени и мерки от първия цикъл, за които е получена информация, че изпълнението им е започнало, посочи г-жа Георгиева. Тя помоли всички участници да се запознаят с Приложение К, което е всъщност програмата от мерки, за да установят дали всички мерки от първия цикъл, които са в процес на изпълнение, са включени във втория цикъл. Г-жа Георгиева каза, че е важно да се даде информация за необходимите финансови средства за завършването им, за да могат да бъдат включени в ПоМ и да се търси финансиране. Изрази очакване за активно участие в срещата с въпроси, коментари и становища за финализиране на проекта на ПУРН и ПоМ, за да се постигне оптимално управление на риска от наводнения.

Г-н Дейвид Рамсботъм, водещ експерт към Международната банка за възстановяване и развитие представи основните етапи от разработването на ПУРН и Програмата от мерки. Първият етап е предварителната оценка на риска от наводнения (ПОРН), в края на който като резултат се определят районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). Във втория етап се изготвят картите на заплахата и риска от наводнения (КЗРН) за определените на предходния етап РЗПРН. Картите на заплахата, показват обхватът на заливане, а картите на риска, показват последиците от наводненията. Последният етап е разработването на ПУРН, вкл. Програмата от мерки. Този процес се извършва по Директивата за наводненията на всеки шест години. Първият цикъл обхваща периода от 2016 г. – 2021 г., а вторият цикъл - от 2022 г. – 2027 г.

Г-н Рамсботъм представи обобщение на подхода, възприет за разработването на Програмата от мерки (ПоМ). В подготвителния етап са включени три стъпки. Първата включва анализ на входната информация, в която влизат заключенията от 1-ви цикъл на ПУРН, ПОРН от втория цикъл с актуализиран списък на РЗПРН, картите от втория цикъл и Анализ на заливните равнини, който е отделна дейност. Целта му е да идентифицира

потенциалът за водозадържане нагоре по течението от самите РЗПРН, което да намали риска от наводнения в рамките на самите РЗПРН. Втората стъпка включва избор на мерки от актуализирания национален каталог от мерки, предоставящ списък с подходящи за разработването на ПоМ мерки. Каталогът се основава на първия цикъл, но е рационализиран и някои отделни мерки са комбинирани в една. Третата стъпка включва прилагане на методиките – Методика за приоритети и цели за управлението на риска от наводнения, като са преразгледани приоритетите и целите от първия цикъл и са извършени някои промени и Методика за оценка и приоритизация на мерките (АРП/МКА). Методиката се използва, за да се прецени дали мерките са подходящи за включване в плана. Идеята е да се види дали ползите са по – големи от разходите. Методиката се състои от две части – от една страна АРП, който се концентрира върху икономическите ползи от мерките с оглед на намалените щети спрямо разходваните средства, докато МКА разглежда неизмеримите в парично отношение ползи – например намаляване на въздействията от наводнения върху хората.

Подходът за изготвяне на ПоМ се състои от три стъпки. Първата стъпка е преглед на статуса на изпълнение на мерките от 1-ви цикъл на ПУРН – изпълнени, неизпълнени или в процес на изпълнение, което е отправната точка за новата ПоМ. Втората стъпка е добавяне на нови мерки, включително за новоидентифицираните РЗПРН, както и мерки, които имат връзка с Планове за управление на речните басейни. Последната стъпка представлява оценка и приоритизация на мерките, за да се прецени кои от тях са подходящи.

Той разгледа каталога от мерки, който съдържа няколко категории мерки: неструктурни мерки – мерки, които нямат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например системи за ранно предупреждение и планиране при извънредни ситуации; структурни мерки - мерки, които имат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например защитни съоръжения, диги и съоръжения за водозадържане, които по същество са инженерни решения. Тенденцията в международен план е да се намали риска от наводнения използвайки по – естествени средства, когато е възможно. Структурните мерки се разделят на четири подкатегории – зелени мерки, сиво-зелени мерки, меки мерки и сиви мерки. Зелените мерки не включват твърди инженерни решения, те са естествени елементи, които да имат за цел да задържат водни обеми. Сиво-зелените мерки са комбинация от твърди (защитни стени, диги) и меки инженерни решения, които имат зелен елемент. Меките мерки са допълнение на зелени компоненти към съществуващи сиви структурни мерки при тяхната реконструкция. Сивите мерки са твърди инженерни решения.

ПоМ също така съдържа хоризонтални мерки и мерки на ниво РЗПРН. Хоризонталните мерки носят полза за множество РЗПРН, поясни г-н Рамсботъм. Сред тях са неструктурните мерки, като прогнозиране и ранно предупреждение, поддържане на речните корита. В България, в много населени места речните корита са разширени, така че да се увеличи капацитета на реката през населеното място. Това е мярка, която се използва в цял свят, но при разширяване на речно корито се създават условия за отлагане на седименти/наносни отложения при ниски и средни води, води и до развитие на растителност, така че поддържането на коритата е важно с оглед на проводимостта. Хоризонталните мерки имат висок приоритет в ПоМ, т.к на практика могат да бъдат приложени във всеки един РЗПРН - напр. ранни предупреждения, прогнозираня и т.н. Вторият тип мерки в ПУРН са мерки на ниво РЗПРН. Това са специфични мерки за всеки РЗПРН, избрани на база на допълнителен анализ, като тези мерки в повечето случаи са структурни, които променят хидравличните параметри, например нови защитни съоръжения и др.

Г-н Рамсботъм разясни процеса на избор на мерки на ниво РЗПРН. Изборът на мерки на ниво РЗПРН става в няколко стъпки. В първата стъпка се идентифицират мерки, вкл. въз основа преглед на мерки от първия цикъл. Втората стъпка е използвайки инструментът АРП и МКА да се оценят и изберат онези мерки, които имат най – много ползи, а третата стъпка е да се приоритизират мерките, така че да се реши, кои от тях да бъдат приложени първо.

Г-н Рамсботъм обобщи накратко как са представени резултатите от прилагането на методиката за Програмата от мерки в ПУРН. Това е обхванато в Приложение Е на ПУРН, където има отделна точка за всеки РЗПРН описващо последователно стъпките: общ преглед на РЗПРН, за да се разбере какъв е основният проблем с наводненията, както и мащабът на риска, преглед на мерките от първия цикъл, вкл. техния напредък; разглеждат се конкретните цели за управление на риска от наводнения, които са относими за съответното РЗПРН. Например ако има много защитени зони по Натура 2000, една от тези цели би била зоните да не бъдат засегнати неблагоприятно от ПоМ; след това се предприема преглед и анализ на наличната информация – разглеждат се аспекти, които могат да повлияят на ПоМ - дали има източници на замърсяване, има ли важни защитени зони; дали има потенциал за водозадържане нагоре по течението от самия РЗПРН. В Приложение Е за всеки РЗПРН има таблица, която изброява важна информация и как е свързана със съответния РЗПРН.

Следващата стъпка е свързана с допускания относно разпределението на риска, така че да се реши накъде да бъдат насочени усилията. Освен информацията от картите на риска има и други фактори – например наличието на критична инфраструктура. След

това сме готови да изберем подходящи мерки. Изготвяме таблица от мерки, подходящи за конкретния РЗПРН, според типовете наводнения, които възникват. Следва АРП и МКА, като мерките с висока и средна оценка са включени в програмата от мерки. Последната стъпка е локализиране на мерките върху картите на РЗПРН. Г-н Рамсботъм показва карти, на които може да се види разпределението на риска от наводнения като обясни какво се вижда и какво представляват различните елементи на картата.

Г-н Рамсботъм показва как изглежда и структурата на Плана за управление на риска от наводнения. Той има 13 глави и 9 приложения. Първите 5 глави обхващат предходните етапи, включително предходния ПУРН, предварителната оценка и картирането. Глава 7 разглежда програмата от мерки, включително хоризонталните мерки и тези на ниво РЗПРН. Тя е обвързана с Приложение Е, което съдържа анализ за всеки РЗПРН. Има още 2 приложения, които изброяват мерките, които се предлагат в Програмата от мерки, но след първоначалните консултации бе поискано Приложение Ж и З да бъдат обединени в едно общо К– Интегрирана Програма от мерки, подобна на тази от първия цикъл. Това е екселска таблица, която има ред за всяка мярка и включва: уникален код за всяка мярка; име на мярката; местоположение; тип наводнение; приоритет; вид мярка; продължителност на изпълнение; отговорни институции; разходи, общини, на чиито територии се прилага мярката; потенциалните източници на финансиране, препратка към 1-я цикъл (ако е приложимо) и показател за изпълнение.

Управлението на риска от наводнения се променя и се измества в посока естествени мерки, но също така има и тенденции за съхраняване и опазване на отделни сгради, ако няма друга добра алтернатива, посочи експертът. Ако има заливна равнина с група от сгради, понякога е доста скъпо да се защитят тези отделни сгради, използвайки насипи или диги. Идеята е самите сгради да бъдат направени по – устойчиви или да бъдат защитени поотделно. Той отбеляза, че това е нова концепция, която се прилага в много държави. Това са мерки, свързани с резистентност или устойчивост на сградите. Или се опитваме да предотвратим навлизането на вода в сградите или допускаме навлизането на вода, като защитаваме обзавеждането вътре.

Г-н Рамсботъм обърна внимание и на процеса на преминаване от ПУРН към изпълнението на мерките. След одобрението на стратегическия документ – ПУРН и Програмата от мерки към него, следващият етап е подготвителен за изпълнението. В него се прецизират мерките, извършват се допълнителни проучвания, получаване на разрешителни, проектиране, както и провеждането на тръжни процедури. Това е етапа преди възлагането на договор и прилагането на мерките. Следва изпълнение на мерките. Последният етап е мониторинга, който включва: мониторинг на изпълнението, на резултатите и на целите.

Например в РЗПРН има река, преминаваща през урбанизирана територия, знаем обхватите на заливане и че има изградена защитна стена.

Г-н Рамсботъм обясни, че в ПУРН се разглеждат различни алтернативни мерки за този РЗПРН - например нови/надградени защитни стени; разширяване на речното легло; водозадържане нагоре по течението; природно-базирани решения; устойчивост на собствеността или комбинация от мерките. Всички тези алтернативи преминават АРП и МКА, за да се види, кои имат най – големи ползи. В резултат на анализа, се установява, че нови/надградени защитни стени и устойчивост на собствеността са най – подходящи. Местоположението на мерките се нанася на карта, но са необходими допълнителни данни, като: оразмерителни водни количества, за да могат да се изчислят водните нива или количествата и обемите; подробности за съществуващи защитни съоръжения - тяхната височина, състояние, местоположение; информация за геоложките характеристики и изискванията за фундиране; информация за съществуващи съоръжения – сгради, мостове и др. Трябва да се знае и мнението на заинтересованите страни в този случай. Необходими са допълнителни дейности, вкл. детайлни проучвания, геоложки проучвания, детайлно хидроложко и хидравлично моделиране за конкретното РЗПРН. Това позволява изготвяне на идеен проект, който подлежи на обществено обсъждане, с цел да се получи обратна връзка. Това се прави в подготвителния етап на изпълнение на мерките. Когато всичко това е извършено се преминава към подробния проект – детайли за съоръжението, местоположението сградите, необходимите мерки за устойчивост за тези сгради. На този етап трябва да се помисли и за ландшафта и мерките, които да се включат, така че да се подобри околната среда.

Всичко това позволява изготвянето на финален подробен проект, което позволява оценка на разходите и ползите. Тази оценка трябва да докаже, че предлаганите мерки носят повече ползи, отколкото разходи. По този начин може да се обоснове инвестицията и да се представи обосновка на потенциална финансираща институция, т.е. да се кандидатства за финансиране, така, че мерките да бъдат изпълнени.

За целите на актуализацията на плановите документи, г-н Рамсботъм, се обърна към всички участници в срещата с молба за допълнителна информация по отношение на мерките, които са в процес на изпълнение, т.к наличната такава е непълна. За да бъдат включени в ПУРН 2022-2027 е необходимо да се знаят и оставащите финансови разходи.

За мерките, в процес на изпълнение е необходимо да се представи и карта с обозначаване на конкретното местоположение. Молбата на екипа е това да бъде на хартиен носител, за да се избегнат грешки. Разбира се, могат да бъдат дадени и координати, но ако не са показани конкретно на картата, това понякога води до грешки.

В Програмата от мерки има възможност да бъдат разгледани и допълнителни мерки, като се очакват предложения от заинтересованите страни, каза експертът. Предложенията следва да бъдат представени по подобен начин – описание на мярката, карта и т.н.

Г-н Рамсботъм представи специално разработена за целите на обществените консултации на ПУРН уеб платформа, достъп до която имат всички заинтересовани страни. Идеята на платформата е да се даде пространствен поглед на обхватите на заливане и засегнатите елементи на риска, както и на мерките, които се предлагат. Платформата съдържа информация за земеползването, критичната инфраструктура и последиците от наводненията.

Предмет на настоящата среща бе обсъждането на мерки в 7 РЗПРН, попадащи в долното поречие на р. Марица, като в презентацията на г-н Рамсботъм обърна внимание на конкретни мерки, които се предлагат за РЗПРН: р. Харманлийска – от с. Вългарово до с. Брягово, Узунджовска река – с. Узунджово и р. Марица – от гр. Симеоновград до с. Капитан Андреево. По време на тази практическа демонстрация г-н Рамсботъм обясни функционалностите и възможностите на платформата.

За РЗПРН МА 105 р. Харманлийска – от с. Вългарово до с. Брягово, бе посочено, че в долната част на района има защитена зона по поречието на реката. По-голямата част от икономическият риск се намира в границите на гр. Хасково, но има и наводнения, които се случват в селата, особено в горната част на течението.

Представени бяха и мерките за смекчаване – за МА 105 - изграждане на нови защитни стени на две места в града, и друга мярка – „устойчивост на собствеността“ в горната част на течението. В случаите, когато има тясна речна долина, икономически не е изгодно да се изградят защитни стени, защото ползата е сравнително малка спрямо разходите, каза г-н Рамсботъм. Това са примери за мерки във връзка с речно наводнение, каза той.

Представителят на HR Wallingford, коментира че във втория цикъл на ПУРН са разгледани и дъждовни наводнения. Представена бе конкретна област, засегната от дъждовно наводнение, в РЗПРН МА 106 – Узунджовска река – с. Узунджово. В конкретния случай бе показано, че икономическият риск е концентриран в центъра на населеното място и смекчаващите мерки са свързани с комбинация от устойчиви системи за отводняване и канали за повърхностни води. Г-н Рамсботъм направи препратка към брошурата с 43-те мерки за управление на риска от наводнения, за да поясни какво точно означава това.

Мярка М34-В12 се прилага, когато се опитваме да задържаме водите в зелени площи в градската среда, каза представителят на HR Wallingford. В конкретния случай, мярката е комбинирана с мярка М34-В19а – Отводнителни канали за отвеждане на повърхностни води, като компонент на мрежата от УОС (устойчиви отводнителни системи). Много често има ограничено място за водозадържане, така че водата се отклонява към отворени канали, които се свързват с отворени площи, където водата се съхранява.

Следващият пример с мерки, които се предлагат бе за РЗПРН МА 01. Това е един доста голям район, част от р. Марица и същевременно трансграничен, каза г-н Рамсботъм. Покрай р. Марица има широка заливна равнина. Икономическият риск е в ограничена област – в долната част на гр. Свиленград, като преминавайки през долината на реката, той намалява. В този РЗПРН има и поройни наводнения, които се случват в северната част на района – гр. Симеоновград.

Смекчаващите мерки са няколко – в района на Свиленград, където икономическият риск е най-висок имаме изграждане на защитни стени от двете страни на реката, както и марка, която да гарантира, че по реката няма пречки в градската част.

В конкретния случай са избрани разглобяеми защитни стени, защото те не са необходими, когато няма наводнения. В случай на наводнение, те се изграждат. Нагоре по речното течение има райони за водозадържане, т.е. временно заливане на земеделски земи, които се намират извън заливната равнина. В населени места, в които има малък процент собственост, която е в риск, има мярка, свързана с устойчивост на собствеността.

В района на гр. Симеоновград освен мерки, свързани с устойчивост на собствеността има и зелени мерки, природосъобразни, за намаляване на наводненията чрез водозадържане над градската среда.

Г-жа Добринка Караджова (координатор на Обществени консултации при актуализация на ПУРН, МБВР) откри дискусиата и покани участниците да се включат в разговора със своите коментари и предложения.

Г-жа Гергана Георгиева (БДИБР) благодари на г-н Рамсботъм за изключително подробната презентация и за детайлното и образно показване на процеса на изготвяне на ПУРН и Програмата от мерки. Тя изрази надежда презентацията да е била полезна, за да може след срещата заинтересованите страни да се запознаят с документите, публикувани на сайта на басейновата дирекция и да изпратят своите становища и предложения за мерки, за нови мерки, за промяна в някои от предложените мерки.

В секция „Чат“ на онлайн платформата беше зададен въпрос от г-жа Латина Карденас, „Напоителни системи“ ЕАД – Клон Хасково. Тя попита каква координация на ниво министерство се извършва за прецизиране на мерките, имайки предвид, че Министерство на земеделието е собственик на по-голяма част от дигите.

Г-жа Красимира Янкова, Министерство на околната среда и водите (МОСВ), каза, че МОСВ е в комуникация с Министерство на земеделието, които стопанисват дигите и основно тяхно задължение е да поддържат тези диги. Това е включено в Закона за водите. Г-жа Янкова отбеляза, че „Напоителни системи“ ЕАД, като част от Министерство на земеделието, подготвят ежегодни програми за предстоящи ремонти, свързани с поддръжката на дигите. Това е мярка, която е изцяло в тяхна компетентност.

В секция „Чат“ на онлайн платформата беше зададен въпрос от г-жа Латина Карденас, НС ЕАД – Клон Хасково. Тя попита дали при разработването на мерките е правено заснемане на съществуващите диги.

Г-н Дейвид Рамсботъм (МБВР) каза, че съществуващите диги са взети под внимание. В резултат на въздушно заснемане на заливните равнини са идентифицирани дигите. Уточни, че са взети предвид само дигите, влизащи в РЗПРН, а не по принцип на цялата територия на страната.

В секция „Чат“ на онлайн платформата беше зададен въпрос от г-жа Латина Карденас, НС ЕАД – Клон Хасково. Тя попита може ли да получи геореферирана информация за дигите.

Г-н Пейо Станчев, Международна банка за възстановяване и развитие, каза, че по отношение заснемането на съществуващите диги то е направено в рамките на изготвянето на дигиталните модели на терена и те са обхванати в районите на РЗПРН, но общото заснемане на дигите е в компетенциите на Министерство на земеделието. В процеса на обработване на тази информация не е правено очертаване или георефериране на самите диги. Те са взети предвид при хидравличното моделиране и при заливането, и при трите сценария на наводнения, и са отчетени в процеса на изготвяне на картите и на предвиждането на мерки в рамките на РЗПРН.

Инж. Владимир Кукурин, Международна банка за възстановяване и развитие, допълни, че тази информация, като част от информацията за дигиталния модел на терена е предадена под формата на бази данни и растери на релефа в басейновите дирекции. За достъпа до информацията заинтересованите страни следва да се обръщат към тях.

Г-жа Гургана Георгиева (БДИБР) направи уточнение за срока, в който басейновата дирекция очаква становища и предложения за нови мерки. Тя каза, че в момента проектът на ПУРН е подложен на екологична оценка и оценка за

съвместимост, затова помоли предложенията и становищата да се изпратят до края на месец май. Така предложените нови мерки или промени във вече съществуващите ще бъдат отчетени в екологичната оценка на ПУРН.

В секция „Чат“ на онлайн платформата беше зададен въпрос от г-н Димитър Талев, Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“. Той попита множеството язовири включени ли са като положителен или като отрицателен принос при оценката на риска от наводнения.

Г-н Дейвид Рамсботъм (МБВР) отговори, че при предварителната оценка, язовирите, които могат да засегнат РЗПРН са идентифицирани и ефектите на преливане или разрушаване на язовирната стена са моделирани. Той каза, че не са включени заливните зони от язовирите в програмата от мерки, защото оттока от язовира при разрушаване би означавал евакуация на хора. По-важно е да се знаят обхватите на заливане. Г-н Рамсботъм посочи, че са разгледани ограничен брой язовири за конкретните цели на ПУРН.

Инж. Владимир Кукурин (МБВР) уточни, че в предишния етап - на изготвяне на картите на заплахата и риска от наводнения, един от основните типове входна информация, използвана при моделирането, е информацията за водните количества. Той каза, че анализът е изготвен от НИМХ, като се отчита регулирания оток на по-голямата част от реките и водосборите в България. Ретензията, която осигуряват язовирите, до голяма степен е отчетена в хидроложкия анализ.

Поради липса на други въпроси и коментари срещата беше закрыта.